

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska (sprawozdawca)

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie ze skargi W. .na przewlekłość postępowania Sądu Apelacyjnego w [...]
w sprawie III AUa .../17,
z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...]
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 23 stycznia 2018 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Ubezpieczony W. O. wniósł w dniu 29 listopada 2017 r. skargę na naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, żądając zobowiązania Sądu Apelacyjnego w [...] do rozpoznania sprawy III AUa .../17 w terminie miesiąca od wniesienia skargi i zasądzenia od Skarbu Państwa kwoty 20.000 zł oraz kosztów postępowania. Podał, że wyrokiem z dnia 8 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w [...] oddalił jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, II Oddział w [...]. Akta sprawy z jego apelacją wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 20 kwietnia 2017 r. i zostały zarejestrowane pod sygnaturą III AUa .../17 w maju 2017 r. i „od tamtej pory, żadna czynność nie została dokonana, o czym świadczą m.in. wpisy w portalu sądu apelacyjnego z dnia 26.11.2017r. i brak dokumentów dla stron”. Wskazał, że Sąd Apelacyjny nie wyznaczył terminu rozprawy, zwłaszcza że wypożyczył akta organowi rentowemu,

a jak się okazuje, „wbrew stanowisku Sądu Okręgowego orzekającego w dniu 8 marca 2017 r., ubezpieczony został ostatecznie uznany przez organ rentowy za niezdolnego do pracy”. Stwierdził, że doszło do opieszałości w działaniach sądu w sprawie o charakterze na tyle nieskomplikowanym, „aby w ciągu roku nie wyznaczyć terminu rozprawy”.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...], na podstawie art. 10 ust. 3 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 75; dalej „ustawa o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki” lub „ustawa”), zgłosił udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. Zwrócił uwagę, że od daty wpływu sprawy III AUa .../17 do Sądu Apelacyjnego w [...] do dnia złożenia przez ubezpieczonego skargi na przewlekłość postępowania upłynęło pięć i pół miesiąca. W sprawie, której dotyczy skarga, akta sprawy wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w dniu 9 maja 2017 r. i w tym samym dniu sprawa została zarejestrowana. W dniu 6 września 2017 r. akta sprawy zostały użyzione organowi rentowemu. Zwrócono je w dniu 25 września 2017 r. Zarządzeniem z dnia 15 listopada 2017 r. przydzielono sprawę sędziemu Sądu Apelacyjnego J. Z., który od dnia 27 listopada 1917 r. jest nieobecny w pracy w powodu choroby.

Prezes Sądu Apelacyjnego wskazał, że kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu „rozsądny termin”, a krótsze okresy bezczynności jedynie wyjątkowo mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14, niepubl.). Dodał, że przeciętny okres oczekiwania na przydział sprawy sędziemu referentowi i wyznaczenie terminu rozprawy w III Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w [...] wynosi około 10 miesięcy, przy wpływie w okresie od dnia 1 stycznia do dnia 31 grudnia 2016 r. wynoszącym 2.135 spraw, w tym 1.655 z repertorium Aua. Podniósł, że w I półroczu 2017 r. załatwienie spraw AUa przez każdego sędziego III Wydziału Sądu Apelacyjnego w [...] wynosiło 80,36 (przy średniej 66,73) i było najwyższe w Polsce.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Obowiązek rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wypływa z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.). Jego respektowanie jest konieczne zwłaszcza przy rozstrzyganiu spraw uznanych za wymagające szczególnie sprawnych procedur, do których zaliczają się sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. Obowiązują w nich specjalne zasady procesowe, które wymagają niezwłocznego wstępnego badania sprawy przez przewodniczącego po jej wniesieniu (art. 467 k.p.c.), podejmowania przez sąd czynności wyjaśniających (art. 468 k.p.c.), a przede wszystkim ustanawiają obowiązek wyznaczenia terminu pierwszej rozprawy tak, aby od chwili wniesienia odwołania do wyznaczenia rozprawy nie upłynęło więcej niż dwa tygodnie, chyba że zachodzą nadzwyczajne, niedające się usunąć przeszkody (art. 471 k.p.c.). Te dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie w postępowaniu przed sądem drugiej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.) i nie mogą ich niweczyć trudności kadrowe sądów (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 121 i z dnia 10 sierpnia 2007 r., III SPP 31/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 336).

W sprawie wskazanej w skardze, w której podniesiono, że po przekazaniu akt sprawy organowi rentowemu, organ ten - „wbrew stanowisku Sądu Okręgowego orzekającego w dniu 8 marca 2017 r. stwierdził ostatecznie, że skarżący jest niezdolny do pracy” - przed merytorycznym rozstrzygnięciem sprawy doszło do unicestwienia sporu, wobec czego Sąd zobowiązany był do umorzenia postępowania. Umorzenie postępowania następuje na podstawie art. 477¹³ k.p.c., stanowiącego *lex specialis* w stosunku do art. 355 § 1 k.p.c., określającego szczególne przesłanki umorzenia postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lipca 2011 r., III UK 196/10, OSNP 2012 nr 17-18, poz. 222 i postanowienie z dnia 25 lipca 2012 r., II UK 333/11, OSNP 2013 nr 13-14, poz. 164).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 16 lipca 1998 r., II UKN 138/98 (OSNAPIUS 1999 nr 13, poz. 440) zwrócił uwagę, że wydanie przez organ rentowy (przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd) decyzji uwzględniającej w całości lub w

części żądanie strony stanowi szczególną postać uznania powództwa, na skutek czego wydanie wyroku staje się zbędne, a sprawa wraca na drogę postępowania przed organem rentowym. Ten szczególny rodzaj ustania procesu właściwy jest postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, w których sąd nie rozstrzyga o żądaniu pozwu, lecz o zasadności odwołania przez badanie prawidłowości stanowiska organu rentowego w decyzji załatwiającej zgłoszone przed nim żądanie. W postępowaniu sądowym organ rentowy staje się stroną, której służy uprawnienie dysponowania procesem; jako strona bierna może uznać żądanie. Jeżeli decyzja wydana w toku sprawy nie zaspokaja w całości żądania odwołania, może stać się - jak każda - przedmiotem kolejnego odwołania wszczynającego inną sprawę (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II UK 314/11, niepubl., z dnia 25 stycznia 2012 r., II UK 228/11, niepubl. i z dnia 5 maja 2000 r., II UKN 191/00, OSNAPIUS 2002 nr 4, poz. 96 oraz wyrok z dnia 26 września 2017 r., II UK 423/16, niepubl.).

Po rozważeniu, że funkcją skargi przewidzianej w art. 2 ust. 1 ustawy, przysługującej, gdy w postępowaniu, którego dotyczy nastąpiło naruszenie prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jest przede wszystkim wymuszenie nadania sprawie odpowiedniego biegu, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych, oczywiste staje się, że jej celem jest uzyskanie merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 6 kwietnia 2017 r., III SPP 10/17, niepubl. i z dnia 8 lipca 2005 r., III SPP 120/05, OSNP 2006 nr 5-6, poz. 102).

W konsekwencji skarga wniesiona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki wytykająca przewlekłość postępowania sądowego, które mogło zakończyć się tylko jego umorzeniem, nie mogła być uwzględniona (art. 12 ust. 1 ustawy).

kc